

Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemista sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista - pääkohtia

Satu Loippo
27.3.2013

Vanhuspalvelulain tarkoitus 1 §

- Tuetaan ikääntyneen väestön hyvinvointia, terveyttä, toimintakykyä ja itsenäistä suoriutumista
- Päätöksentekoon osallistumisen edistäminen ja yhteistyö > vrt. asiakaslaki
- Laadukkaat palvelut riittävän ajoissa < edellyttää huolellista ja oikea-aikaista palvelutarpeen arviointia, suunnittelua sekä päätöksentekoa
- Ohjaus muiden hallinnonalojen palveluiden tai järjestöjen ja yritysten tuottamien palveluiden pariin > vastuutyöntekijä

Suhde muuhun lainsäädäntöön 2 §

- Sosiaali- ja terveydenhuollon erityislaki > kunnan velvollisuus sote-palveluiden turvaamiseen ikääntyneelle väestölle
- PL 19 § 1 mom.: Jokaisella oikeus välttämättömään huolenpitoon
- SHAL ja PotilasL > mm. laadultaan hyvä hoito; osallistumis- ja itsemääräämisoikeus; oikeus palvelusuunnitelmaan; muistutusmahdollisuus
- TervhuoltoL > asukkaiden terveyden seuranta ja raportointi valtuustolle; kaikille järjestettävät terveysneuvonta ja terveystarkastukset; vanhuuseläkettä saaville terveyttä ja toimintakykyä edistävät neuvontapalvelut; perus- ja erikoissairaanhoidon sairaanhoitopalvelut – kuten tarpeellinen lääkinällinen kuntoutuksen tarvearviointi ja toteutus ja äkillisten sairauksien hoito
- SHL > kotihoito ja tukipalvelut, asumispalvelut, laitoshoido, perhehoito; palveluseteli; oikeus palvelutarpeen arviointiin 75-v. täyttäneellä ja ylintä hoitotukea saavalle; hoidossa olevalla oikeus kotikunnan vaihtamiseen ja hoidon hakemiseen uudesta kunnasta; ammatillinen henkilöstö;
- Omaishoitolaki > omaishoidontuki ja siihen liittyvät palvelut
- VpL > vammaisuuden perusteella myönnettävät palvelut, kuten kuljetuspalvelu, henkilökohtainen apu
- Lisäksi ValtionosuusL; PhuoltoL; MTL; KVL; L yksityisistä sos.palveluista; L yksityisestä terv.huollosta

Termimäärittelyä 3 §

- Ikääntynyt > vanhuseläkkeeseen (nyt 63v.) oikeutettu
- läkäs henkilö > fyysinen, kognitiivinen, psyykinen tai sosiaalinen toimintakyky heikentynyt iän myötä
- Toimintayksikkö > kokonaisuus, jossa palveluja iäkkäälle tuotetaan

Kunnan yleiset velvollisuudet, 2 luku

- Laaja **yhteistyö** eri toimijoiden (toiset kunnat, järjestöt, yritykset, yhteisöt) kanssa
- Laadittava **suunnitelma** valtuustokausittain ikääntyneen väestön tukemiseksi osana kunnan muuta strategista suunnittelua > painotettava kotona asumista ja kuntoutumista
- Kerättävä **palautetta** palvelujen laadun ja riittävyyden arvioimiseksi > huomioon sos.asiamiehen havainnot
- Palvelut järjestettävä **yhdenvertaisesti** sisällöltään ja laadultaan kunnassa esiintyvää **tarvetta vastaaviksi lähellä** asiakkaita, jollei keskittäminen perusteltua laadun ja turvallisuuden vuoksi

Kunnan yleiset velvollisuudet ...

- Oikeus saada palvelua kunnan tai valitsemallaan **kielellä** (suomi, ruotsi, saame)
- Kunnan osoitettava voimavaroja sosiaalipalveluihin ja huolehdittava riittävän **asiantuntemuksen** hankkimisesta
- Asettava **vanhusneuvosto** ja huolehdittava toimintaedellytyksistä (mm. tilat, kustannukset)
- Järjestettävä **neuvontapalveluja** (esim. terveystarkastukset, kuntoutusohjaus, kotikäynnit; sosiaalihuoltoa ja sosiaaliturvaa koskeva ohjaus) mielellään lähipalveluina
- > **velvoittavaksi muotoiltuja** > **aina näyttää, miten tulkitaan esim. riittävyttä**

Palvelutarpeisiin vastaaminen, luku 3

- **Viittaus asiakas- ja potilaslakiin**
- Pitkäaikainen **hoito ensisijaisesti kotiin** (esim. omaishoidontuella, kotihoidolla ja tukipalveluilla) tai muuhun kodinomaiseen paikkaan (perhehoito, palvelutalo) > hoitojärjestelyn pysyvyys turvattava (kilpailutus ei oikeuta siirtoon)
- **Laitoshoito vain:** lääketieteellinen peruste; hoidon turvallisuus; omaehtoinen toive
- Palvelut siten, että puoliset voivat asua yhdessä ja voi kokea elämän merkitykselliseksi
- **Palvelutarpeiden selvittäminen** > hakemus suullisesti tai kirjallisesti; omaisen tai ao. hlön aloitteesta hakeutunut; ilmoitusvelvollisten ilmoituksen perusteella kiireellinen heti - ei kiireellinen 7 arkipäivän kuluessa; tarvittaessa mukana omainen, edunvalvoja;
- Voi hakea palveluita ennen palvelutarpeen arviointia > päätös viivästyy arvioinnin yli

Ilmoittaminen iäkkään henkilön palvelutarpeesta 25 §

- Terveydenhuollon viranomainen
 - Sosiaalihuollon viranomainen
 - Häätäkeskuksen
 - Poliisin
 - Pelastustoimen palveluksessa oleva
 - Joka on tehtävässään saanut tietää huollon tarpeesta olevasta, joka on ilmeisen kykenemätön vastaamaan omasta huolenpidostaan
- > **ilmoitettava salassapitosäännösten estämättä sosiaaliviranomaiselle viipymättä ko. iäkkästä henkilöstä**
- > terveydenhuollosta ilmoitusvelvollisuus sosiaalihuoltoon hyvissä ajoin ennen iäkkään kotiuttamista

Palvelutarpeisiin vastaaminen, luku 3

- **Palvelusuunnitelma** (viittaus asiakaslaki) > iäkkään omat näkemykset kirjattava, tarkistus kun voinnissa olennaisia muutoksia; yhdessä edunvalvojan, omaisen tai läheisen kanssa; painoarvon kasvu > suunnitelmaan kirjatut tarvittavat palvelut tulee yleensä myöntää
- **Vastuutyöntekijä** > nimettävä, jos iäkäs tarvitsee apua palveluiden yhteensovittamisessa > ei kaikille!
- **Päätös** viivytyksettä suullisen tai kirjallisen hakemuksen jälkeen > mitä merkityksellisempi palvelu on henkilön selviytymiselle, sitä nopeammin (jopa välittömästi) > viimeistään 3 kk kuluttua päätöksen tekemisestä
- Kunnan julkaistava odotusajat puolivuositain

Palvelujen laadun varmistaminen, 4 luku

- Viittaus asiakas- ja potilaslaki
- Edellytykset laadulle:
 - Riittävä ja ammattitaitoinen henkilöstö > tavoitteena dynaamisuus; riittävyttä arvioidaan 2014 aikana
 - Osaava johtaminen > tuettava mm. kuntouttavan työtöteen käyttöönottoa
 - Asianmukaiset toimitilat > kodinomaisuus, esteettömyys, oma huone, ellei toivota muuta; turvallisuus ym.
 - Omavalvonta > julkisesti esillä oleva omavalvontasuunnitelma > seurattava ja toimintaa kehitettävä palautteen perusteella
 - Viranomaisvalvonta > kunnat, ky:t, Avi:t ja Valvira

A large suspension bridge with a white deck and cables, set against a blue sky with white clouds. The bridge is the central focus of the image.

www.pikassos.fi